

BODOSI GYÖRGY: KŐ, KERÉK, VÍZ

Az *öröm szavai* (1964) című kötet után ez Bodosi György második versgyűjteménye, s ha az előbbi bevezetésében *Illyés Gyula* „buzdító versenyhárs” jelentkezését ünnepelte, az utóbbi már annak bizonyossága, hogy nem jósolt rosszul. A *Kő, kerék, víz* című kötettel Bodosi nagyot lépett előre, nem csak azzal, hogy versformálása immár biztosabb, tudatosabb, hanem mert meghatározott és nagyon is rokonszenves költői programmal veszi birtokába a körülötte feszülő világ jelenségeit. „Nem ragaszkodtam — írja vallomásában — az állandó, egysíkú, egyterű költői látásmódhoz, ennek változtatásával is az a célom, hogy a versemmel megpróbáljam az olvasóban ugyanazt a felismerést, meghökkenést kiváltani, amely bennem a versindító élmény befogadásakor keletkezett.” Közérdekű programmal indul hát, nagyon is fontos számára az író „közége”, az olvasó és fontosak azok az érzelmek, melyeket versében az olvasóból kivált. S mert az olvasó megérti a *Két rövid értekezés*-ben kifejtett program igazságát, az írói és általában az emberi alkotásban való hit formáló és emberalakító erejét, kötetének olvastán nem csak a versolvasó „szépségélményében” részesülünk, hanem a költővel együtt haladva vesszük birtokunkba a versekben tükröződő világot.

Bodosi nem azzal éri el hatását, hogy egyszerűsít: sokkal inkább a mai ember látásmódjához közelíti a versek belső anyagát, összetett, jelképrendszerrel dolgozik, de soha nem vonatkoztat el a valóságtól, csak annak más és más aspektusait villantja fel. Ahogy egy közeledő vakról azt írja, hogy „vele jött távolaközele”, ahogy a *Hazafelé* című versben egymás mellett tudja ábrázolni az ember belső és külső világát, azzal költészetének egyik legértékesebb jellemvonásáról árulkodik, arról, hogy a tér és idő dimenzióinak összevonásával újat is terem: az ember legbelsőbb érzéseit, vágyait és törekvéseit is bele tudja építeni a környezet egy-egy filmkockájába. Ez teszi legapróbb leíró verseit is sajátosan feszültté, izgalmassá, s ez telíti mindegyik költeményét sajátos modern intellektualizmussal.

„Dunántúli” levegőjük van ezeknek a verseknek, ott izzik bennük a pannón táj évszázados ihletése, Berzsenyi naplementéje éppúgy, mint a modernebbek feszült, vibráló várakozása. Bodosi azonban mindezt áthangszereli, meghökkenítő távlatokkal telíti. Az *Ifjú és öreg*

kapás jó példája ennek a „modern pannónságnak”:

• *Két hallgató férfi
kapál a domboldalon.
Csobogó patakban
dalolva öblít
mcsott ruhát egy leány.*

*Az ifjabbik kapás
az éneket hallgatja
az idősebbik
figyel a folyó szavaira.*

A leírásban feszülő ellentét, a pillanatnyi helyzetben érzékelhető tág időélmény majd mindegyik versben ott lüktet. Szinte hihetetlen, milyen természetesen hódítja meg a maga számára a világlíra újabb eredményeit anélkül, hogy egy pillanatra is „hatásról”, „követésről” kellene beszélnünk. Élménye, formálása kétségtelenül hasonlít Nemes Nagy Ágnesére vagy Pilinszkyére, de amazónál oldottabb, egyszerűbb. Rendkívüli biztonsággal kezeli a szabadverset, amely mindig a mondanivalóhoz idomul, az fegyelmezi, s így bizonyos kööttséget mégis ott érezni mindegyik költeményében. Igaz, végeredményben versei is a „kööttség-élménnyel” való küzdelméről adnak számot: a világban élő, alkotó, szenvedő és emelkedő ember kérdéseit boncolgatja, azokra keresi a választ. S ha nehéz is eligazodni olykor a bonyolult jelenségekben, ezek a versek jó iránytűt adnak az olvasó kezébe.

Látom magam előtt Bodosit, az orvost, aki ott áll a nagybeteg cigányaszszony ágya mellett, és egy pillanatra megvillan előtte ez a nyomorúságos sors, és az a sok, évezredes sors is, s az orvos pillanatnyi élményéből máris megszületett az egyetemes költői kép. Magam is ismerem ezeket a pasztellszínű falusi estéket, alkonyokat, az inas, kemény markú embereket, de ritkán látam ilyen mélyen mögéjük, mint a versek tükrében. Mert e költemények valóban egy életforma és életszemlélet korszerűsödésének hiteles dokumentumai.

Szép, tanulságos versek, egyéni hangú, jelentős értékeket felvonultató költő — így lehetne összegezni Bodosi György új kötetével kapcsolatos meglátásainkat. Nagyobb figyelmet és nagyobb teret is érdemelne költészete. (*Magvető Könyvkiadó 1968.*)

RÓNAY LÁSZLÓ